

LAKIALOITE 94/2007 vp

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan lakia vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987) muutettavaksi siten, että vaikeavammaiselle henkilölle annetaan subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan. Aloite on osa kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetia.

PERUSTELUT

Vaikeavammaisten henkilökohtainen avustaja-järjestelmän kehittäminen on ollut jo toistakymmentä vuotta eri hallitusten agendalla ilman konkreettisia toimenpiteitä. Asia on jälleen kerran kirjattu hallitusohjelmaan.

Vaikeavammaisten henkilökohtainen avustaja-järjestelmä on ihmisoikeuskysymys. Vaikeavammaisille henkilöille se on kaikkein tärkein tukimuoto, koska vain sillä voidaan turvata rehellinen mahdollisuus tehdä omakohtaisia elämänvalintoja peruselämäntoiminnoissa. Henkilökohtainen avustaja avustaa vaikeavammaisia henkilöitä asioissa, joista tämä ei selviydy ilman toisen henkilön apua.

Vaikeavammaisen toimiessa itse työnantajana avustajan työ ei myöskään aiheuta investointi- ja hallinnointikustannuksia. Avustajapalvelu myös osaltaan vapauttaa varoja muista palveluista, joita ei välttämättä avustajan ansiosta enää tarvita.

Suomi on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sekä Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin vammaispolitiikan linjauksiin. Suomi on hyväksynyt viime vuoden lopulla vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen, jonka tavoitteena on syrjinnän poistaminen, vammaisten henkilöiden täyden osallistumisen mahdollistaminen sekä vammaisnäkökulman valtavirtaistaminen kaikkialla yhteiskunnassa. Samoista lähtökohdista laadittiin vuosi sitten myös valtioneuvoston vammaispoliittinen selonteko. Vaikeavammaisia on vain 0,07 % väestöstä.

Vaikeavammaiset tarvitsevat henkilökohtaista avustajaa selvitäkseen arkipäivän haasteista. Henkilökohtainen avustaja turvaa useimmissa tapauksissa parhaiten vaikeavammaisen ihmisen perusoikeudet asumisen ja muun osallistumisen, itsemääräämisoikeuden ja yhdenvertaisuuden vaatimusten mukaisesti. Nyt vallitseva

tilanne on perustuslain vastainen. Professori Kaarlo Tuori on antamassaan lausunnossa todennut, että henkilökohtainen avustaja on osa sitä huolenpitoa, jota vaikeavammaiset henkilöt tarvitsevat perustuslain 19 §:n 1 momentin tarkoittaman ihmisarvoisen elämän mahdollistamiseksi ja välttämättömäksi huolenpidoksi. Perustuslain 19 §:n 1 momentin säännös asettaa Tuorin perusteluiden mukaan lainsäätäjän harkintavallalle rajat, joita lainsäädäntötyössä tulee noudattaa. Perusoikeusjärjestelmämme edellyttää, että henkilökohtainen avustaja on vaikeavammaiselle subjektiivinen oikeus.

Uudistuksen kustannukset ovat noin 30 miljoonaa euroa. Tämä summa tulisi jakaa kunnille

korvamerkittynä määrärahana käytettäväksi vaikeavammaisten henkilökohtainen avustaja -toimintaan siltä osin kuin vaikeavammaiselle myönnettävän henkilökohtaisen avustajan tuntimäärä ylittää 20 viikkotuntia. Näin panostus ohjautuu nimenomaisesti vaikeavammaisille henkilöille. Vastaava rahoitusjärjestelmä on käytössä Ruotsissa. Ehdotusta voi osin rahoittaa siirtämällä vaikeavammaisten päivätoimintaan suunnitellut rahat tähän tarkoitukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (380/1987) 9 §:n 2 momentti seuraavasti:

9 §

Taloudelliset tukitoimet

Vaikeavammaiselle henkilölle on korvattava hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta. Kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöis-

tä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista eikä hän ole jatkuvan laitoshuollon tarpeessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2007

Kari Kärkkäinen /kd
Päivi Räsänen /kd
Bjarne Kallis /kd
Sari Palm /kd

Leena Rauhala /kd
Tarja Tallqvist /kd
Toimi Kankaanniemi /kd